

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyed évre 2 K. A hirdetéseket első díj szerint számítjuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

—: **Megjelenik minden szombaton.** —:

Főszerkesztő:

PÁL GÁBOR

ny. főgimnáziumi igazgató.

Felolós szerkesztő:

Dr. GÁL JÓZSEF

ügyvéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. Gál József ügyvéd irodája, hová a közlemények, hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyitlér sora 20 fillér

Ujabb százmilliók.

(P. G.) Lapunk folyó évi július 13-án megjelent számában „Ami késik, nem múlik” cím alatt tudattuk olvasóközönségünkkel, hogy a közös hadügyminiszter 250 millió követelesével, amit a hadsereg bronzágyuinak acélagyúkkal való kicserélésére szánt, egy évre visszavonult.

A visszavonulást a munkapárti lapok a magyar kormány, különösen Lukács László dicsőítésére használták fel, mint aki erélyesen szembeszállt a katonai párt exponensének, a hadügyminiszternek tulhajtott, rendkívüli követelésével.

Ennek a dithirámbózsának lett volna némi jogtème, ha a miniszterelnök elvi alapon tagadta volna meg a követelést, hivatkozva a hadügyminiszter elődje és a két állam kormányai között létrejött megállapodásra, mely szerint öt éven belül a véderéformával kapcsolatos áldozatokon túlmenő követeléssel a hadsereg nem áll elé. De a miniszterelnök a juniusi parlamenti erőszak ténye után az ország közhangulatára való hivatkozással, tehát csak kaktikai fogásból, opportunismusból tagadta meg hozzájárulását. A hirlapi dicsőítés tehát csak olyanféle készségnek volt tekinthető, mint a színházi fizetett tapsoncok lelkesedése.

A Bécsben folyó hó 8-án este 10 órakor tartott közös miniszteri értekezleten a magyar kormány is hozzájárult a most már nem 250, hanem 410 milliósi hadügyi póthitel megszavazásához, mely állítólag részint a hadsereg, részint a hadi tengerészet tovább fejlesztésére —, való-

jaban pedig a jó Isten tudja, hogy mire fog felhasználtni.

A balkáni bonyodalom éppen kapóra jött egy a hadvezetőségnek, mint a magyar kormánynak. Az előbbinek azért, mert követelését egy évig se kellett halasztania. A magyar kormányra meg azért, mert az ország közhangulata most se jobb, mint volt júliusban, sőt a szept. 17., 18-iki események után még rosszabb, mint akkor volt; de nagyképszerűsége a balkáni állapotokra hivatkozhatik, midőn hozzájárul olyasmihhez, minek megtagadása azonnali bukását okozná.

A hadvezetőségnek azért is kapóra jön a kedvező alkalom, mert most az ellenzék nem alkalmatlankodhatik a delegációban. A munkapártnak vezetelt udvari párt szolgáltatja az egész delegációt. És lehet-e ennek erkölcsi ereje nemet mondani azokkal szemben, akik az ellenzék kiszorítására nekik katonai fedezetet szolgáltattak? Lehet-e erkölcsi ereje a megtagadás annak a pártnak, mely magát felhasználta bécsi érdekek szolgálatára, minek fejében megkapta a vállvergetést, a vezetők és intézők pedig a nyakba akasztható vagy mellre függeszthető csecsebecsét?

A merre a szem csak tekinthet, a kormányzás körül, mindenütt alakoskodást, nagyképszerűsödést, a milliók kicsikarására irányuló fortélyoskodást lát.

A hadügyminiszter előbb lebecsméri a bronzágyúkat és ezzel kételety támaszt a hadsereg akcióképessége felől. — Egy pár hónap múlva elszólását reparálni akarva, a mostani delegációba ismét megdicséri, amit előbb rossznak tartott. De azért megragadja a kapóra jött alkalmat, hogy kicsikarja a rendkívüli póthitelt,

mert hát fedezet kell a megrendelésre, ami bizonyára, mint a multakban, még a megszavazás előtt megtörtént. A megszavazás csak a komédiázás utolsó mozzanata.

A magyar kormány meg olyan pózba vágja magát, mintha veszélyt látna és ő van hivatva megmenteni a dicső közös monarchiát. Pedig voltaképpen mitse tud afelől, hogy a bécsi hatalom az orránál fogva merre vezet. Hazamentő pózában megvédődj az ellenzékét, hogy a hazafias, közösügyes munkából nem akarja kivenni a maga részét.

Csak abban bajos eligazodni, hogy voltaképpen ki ellen akarja megmenteni a hazát?

Azt láttuk, hogy az ellenzékétől félti, nem pedig Bécsből, ahonnan Szaloniki felé tekintenek, ha prédára kerül az európai Törökország. A boszniaihoz hasonló újabb kalandnak nézünk tehát elébe és ehhez a 410 millió, melyből Magyarországra mintegy 140 millió esik, ugy látszik, elegendnek van szánva. Mert ugyan el tudják-e hitetni a bécsi diplomataival, hogy erre a többszáz millióra azért van szükség a monarchiának, hogy békés szándékát érvényre juttassa? Hiszen máris azt a vádat hangoztatja egyik nagytekintélyű angol napilap, hogy a balkáni bonyodalom kártyáit Bécsben keverik. Nálunk Oroszországot vádolják a nem hivatalos lapok ilyesmivel, de ez aligha elégséges az angol vádelháritására.

Nekünk csak az fáj, hogy idegen oltáron kell feláldoznunk verejtékes munkánk gyümölcsseit.

A balkáni kis királyságokat nálunk gunyos göggel szokták lenézni, hadseregeiket lekicsinyelni. Pedig azok, ha kicsinyek is, de nemzeti

A „CSIKI HIRLAP” TÁRGÁJA.

KERESÉK VALAKIT.

Keresek valakit, ki megértse engem.
Ki ebben a gyilkos, ádáz küzdelemben
A pártomra álljon
Aki letörölje busongó könnyemet
S ha majd e kegyetlen vad harcnak vége lett,
A keblére zárjon.

Már rég, hogy keresem. El is lártál lábam,
Ebben a kietlen, sűrű pusztaságban
Oly ritka az ember.
S ha akad is néha egy busogás barát
Nehézsen érti meg az ember bánatát
S vigasztalni nem mer.

Pedig úgy kellene már egy hü szív nekem.
Egyre elhalibb lesz szomorú énekem,
Egyre fogy a haragja.
Má még a szenvedély lüktetését érzem.
Holnap rém könyűl hitegetül öltem
Zokogó harangja.

S elviszen engem is, mint annyi ezret,
Hová mindnyájunknak közös útja vezet.
Ki a temetőbe
Vadregék nyílnak az elhagyott sírn.
S nem lesz, ki egy igaz, fájó könnyet sírn.
A zöld szentfűre.

S mégis úgy érzem, hogy sokkal jobb ott alant
Lassú dobogással ha rám borul a hant,
Édes lesz az álom
Kegyetlen vigasztal megnyugszik a szívem
S amit oly hasztalan keresem idefent.
Ott majd megtalálom Zakariás Bálnt

Két nap egy leány naplójából.

Október 9.

A házimező melmbus akkordjai még ide is elhangznak. Menekülhöz kellett, hogy ne halljam mert fájó szívemet szíjjal marcangolja. Ide menekültem a kisdudó felér szobakámba, virágaim s könyveim közé, hol annyi rózsás tündéri leányálom szüvődött érzékeny lel-

kembe... Éjfel van. A bali vendégek vidám kacagása visszahangzik a termekben át — Mit tegyek? Nem tudom hallgatni? Forró lázas fejemet kezembe hajtván azon gondolkodom, hogyan bírtam eddig is ezt a mai mulatozást. Még mosolyognom is kellett. Ha valaki sejtette volna, hogy minden percben közel voltam az elájuláshoz... Édes kis naplóm megint nekem panaszokodom. Beszéltek hozzád, mintha csak ő volnál. Neked sírom el nagy bánatomat, fájdalommat. Te fogod fel hüllő könyveimet is. Te vagy az egyetlen jó barát, kire rábíznám merem boldogtalan szerelmem titkát.

Es te oly jó, oly türelmes vagy, hányszor öleltek keblre, s hányszor halmoztalak el csokjaimmal. Nem tudom, mi lenne boldog, ha te nem volnál. Talán már most sem élnek, de te éltesz, vigasztalsz; benned át látom, benned hozzá beszéltek. Csakhogy éppen hangtalan vagy, nem beszélsz, de annál többet beszéltek én, Oh te imadott leány mily tavol, messze vagy tőlem. Miért hagytál el éppen akkor, mikor már oly közel hittem a boldogságomat? Miért fosztottál meg hitemtől, reményemtől, az élethez való bizalmamtól? Miért is kellett annyira „szaladnom”? Miért is szeretlek oly nagyon? Ah! az óra már kettőt üt. Ne veddel ajkamon hajtom álomra fejeimet. Megeszkölöm az edes kis naplomat, mintha csak te volnál... Oh miért is kell lenni holnap felébredésnek.

Október 20.

Miért zavartad meg nyugalmamat, oh, mond miért tetted ezt? Álmodtam; hogy szerelb igazán szeretsz. Álmodbam oly jó voltál, oly kedves és... jött az ébredés. Oh miért is kellett oly hamar visszatérni a fonyes tünderálom boldog országából? Hiszen olyan boldog voltam ott én is, te is; igen te is, mert akkor szerettel. Mond miért nem szeretsz most is? ... Azt álmodtam; Csenedes ósz alkony volt. A letűnő nap utolsó sugarai még ott fényltek halványan megtört minden egyes butórudáron. Kettőn voltunk a szobában, kettőn, tudod ott hol az első meleg érzések hulláma csapott a szívembe, a hol először láttalak, a hol megszerettelek. Te olvastál vagy írtál már nem tudom; én meg elmerültem a lonyuzó nap nézőcsében.

Ki tudja egyet gondoltunk-e? En szeretettel néztem rád, mint amorszid el munkádban, mint mozog a szemem, a kezed. Néztem... néztem forrás szép arcodat, kebled lassan emelkedett: nyugott és komoly voltál. En a hátad mögött álltam, minden lelekkzedtet számlálva: oly férfias oly szép voltál ebben a pillanában. Idegimmet feszülési érzem, öreimben felesáptam a láng közel hajoltam hozzád, és te megérezted forró lehelletemet, hátra fordultál és egy erős ötle-sel magadhoz vontál... Ajkunk összeforrt hosszúan edesen, es én boldogan vergődtem karjaid között. Akkor szeretted. Miért szabad álmodni azt, amit remélni tiltva van. Miért szagaltad fel szívseibeimet, mikor az ugy fáj. Álmaimban jössz el boldogítani, mikor a valóságban egy szavad sem volt hozzám. Elmentél messze földre egy busuzó nélkül, nem vonzott hozzám semmi. Nem érezted lelkem melletted, lángoló szerelmem hevet. Hát senkid se vagyok? Nem gondolsz rám soha? Te nem szeretsz. Miért? Egyszer emlékszel? valóban magadhoz vontál és megcsókoltál akkor pillantást artatlan hótiszta lelkemből a szerelmet. Benned a pillanatnyi fellobbanó szenvedély, bennem a szűzes örökteremtő szerelmem égett. Akkor kezdődtek a szenvedéseim. Te akkor nem akartál egészen megismerni; vagy félre írted. Lassan egészen elfeledtél. Miért nem szeretsz? Szívemben a lemondás fájdalommal járom a Golgothát.

Forró hüllő könnyeim párnámat azatják. Nemelykor azt hiszem, meg fogok örülni, izzó tustemből felesap a láng agyamba; ilyenkor végkép elvesztem az eszemet. Azt hiszem, hogy a pokol ég körültem, futnom kell oda hozzád lábaid elé borulni és könyörögni, hogy szeress, nagyon szeress!... Nem! egy lépésem sinés hozzád. Bennem is van egy parányi gőg, némi büszkeség és nagyon erős nő jellem. Nem hódolhatok neked, nem. Nem koldulhatok szerelmet, inkább meghalok. Ne feledd el kedvesem azt a sirkoszort a mit ígértél. Tubarozsa és fehér Caudilla a kedvence virágaim. Ez lesz egyszersmind a mátká koszorim is. Ott lent megnyugszék faramt sokahányatott életem. Ott nincs szerelmed, de ha — van én ott is szeretni foglak. Legy áldva, legy szeretve, legy örökké boldog!

hadseregek, melyek össze vannak forrva uralkodójukkal, nemzetükkel. Ha áldozatot hoznak kitűzött céljaik elérésére, igaz tűz lobog szemekben, igaz lelkesedés ég lelkükben, és ha életüket készek kockára tenni: hazájukért s nem idegen érdekek szolgálatában teszik.

De van-e sajnálatra méltóbb állapota egy nemzetnek, mint mikor abban az illúzióban él, hogy ő önálló, része egy nagyhatalomnak, valójában azonban gyarmat sorsára van kárhoztatva, idegen célok szolgálatába van állítva, vagy amint Kossuth Lajos találóan kifejezte: idegen érdekek vonatkoztatélez van fűzve.

Vajjon eljön-e valamikor az az idő, mikor nemzetünk vére felett nem idegenek rendelkeznek: mikor vagyonát első sorban nem gyilkoló fegyverek készítésére szedik el, hanem humánus és kulturális intézmények létesítésére akarja és tudja fordítani?!

Csikvármegye iparfejlesztése.

— Székely Szövetség augusztusi nagygyűlésén, felolvastva: Laszló Gyula. —

(Folytatás és vége.)

Egy olyan modern iparnak és modern kereskedelemnek a megteremtésével, amely a most csúrranó gazdaságot leköti és nagyra neveli. A mely a székely népet itthon tartja és állandóan ide köti a megélhetés állandó biztosításával.

A gazdasági és kulturális okok mellett erkölcsi kényszer is sürgeti öntudatos fejlődésünk megalapozását, mert másként, jórésben a székely cselédség köborlásán révén felburjánzó gyalázkodó kritikákat elnémitani nem lehet. Az oláhok mért nem szidják? Azért mert az oláh leányzó otthon ül, vagy inkább a szász ipari gyárakban mint munkás éli keresztült leányágát, semhogy idegen hisztériás dának alárendelt cselédjévé szegődjék.

Meg kell szüntetni az okot, hogy az ország legügyesebb, legeszebb, legtanulékonyabb fájának, a székelynek gyermeke tömegesen cselédsőrbé ne süllyedjen és akkor megszűnik az ezernyelvű megszólás és foltagyog ismét az elhomályosult székely nimbusz.

Csikvármegyében a Székely a jobbik esztét kezdő elővenni, Csikszereda és Gyergyószentmiklós gyors-tempójú városias kibontakozása s a csiki ifjaknak az ipari és kereskedői pályákra nyomulása egészséges irányú kezdemény a jelt.

Ehez kell még egységes társadalmi megértés és egy olyan közszellemnek a kialakulása amely a gazdasági törekvésekben hiszi és vallja a megújuló elkövetkeztését. Amely közszellem öntudatos és önértékes mindenben, a hol székely dologról van szó és tiszteli a munkát s elég erős arra, hogy ósdi és előítéleteket sába dob s az ipart nem leléle hanem föl-felé becsüli.

Hogy ez a közszellem Csikvármegyében kialakuljon, annak legőzihetetlen akadályai nincsenek. Ebben a vármegyében csak egy kérdés bolygatja a lelkeket, a politika kérdése, ellenben a vármegyében nincs nemzetiségi-kérdés és nincs vallás-kérdés. A viszony tehát e tekintetben jobb mint Erdély bármelyik vármegyében.

Van itt egy értékes tényező: a papikar. Ezt nem kell megnyerni, mert a csiki papság már másfél évtizedet meghaladó idő óta szolgálatában van az iparnak. Az ifjú iparos generáció felnevelésében már is megbecsülhetetlen érdemeket szerzett. Ez a nagy tekintélyű és befolyással bíró tényező az előkészülettel immár realizáló törekvésekben is következetesen elől járni, hogy Tusnádtól Tölgyesig megérse mindenki, hogy Csikvármegye a gazdasági és kulturális élet felújító munkába fog.

Szolgálatában állott és áll a gazdasági törekvésnek a csiki tanító-ság is, az iparkamarának legkitalálóbb és legkészségesebb munkatársai az ök soraikban vannak.

A második tényező a vármegye. A csikszeredai székhelyből egy idő óta friss szellő lengedez ki: a haladást elősegítő akaratnak megnyilvánulása. Im már nem azt mondják, hogy „nem”, hanem azt mondják, hogy „igen”, hogy „támogalunk minden törekvést, melynek közgazdasági célja van”. Ma csikvármegye adja a legtöbb ipari ösztöndíjat az országban és érzem, tudom, hogy adni fog még többet, hogyha nyomában az eredmények mutakozni fognak. Am Csikvármegye módjához képest lehetne még többet is, részt vehetne az ipari alapításokban adományait, részben részvényvásárlásával, mert így is lehet biztosan kamatoztatni a tőkéket.

A harmadik tényező, a kormány. Hát nekünk még olyan kormányunk nem volt, amely kamoly

reális alappal bíró vállalkozást, ne támogatott volna és olyan kormányunk nem lesz és nem lehet, amely éppen a székelyektől megtagadná a segítséget. Egy nehézsége van azonban a dolognak, az tudniillik, hogy különösen messze vagyunk egymástól. A nagy távolság miatt a kormányok fejei és vezető tisztviselői ritkán fordulnak meg a székely földön, következtésképpen nem ismerik. A szándék, és a jóakarát mindíg készséges volt irántunk, a cselekvés azonban sokszor megkései, mert a vállalkozó kormányok többet tanulmányoztak bennünket mint cselekedtek életünk.

A nagy távolság miatt a székelyek is ritkábban alkalmatlanokdát a kormánytól, következtésképpen lekéstek azokról az alkalmakról, amikor a kormány-nak is bővebben volt adományozni valója. Ezt a kényszer helyzetből származó hibát reperálendő, a Székely Szövetség és a kamara már régebb fölirt a kormányhoz, hogy egy ipari kirendeltséget helyezzen le a székelyföldre s most a vármegyei iparfejlesztő bizottságok készülnek hasontartalmu memorandumot a kereskedelemügyi miniszter elé juttatni.

Csikvármegyében két főszempont veendő az iparfejlesztésnél irányadóul. Az egyik két város, Csikszereda és Gyergyószentmiklós nagy városra való növelése, a másik pedig tömeges munkás kezek foglalkozásának biztosítása. Vagyis a városokban a gyáripar, falukban pedig a házi ipar elterjesztése tartandó szem előtt.

Mind két városban meg vannak az ipar feltételei.

Csikszeredának előnye a lágy vízi Olt és a sürti községek közelsége, melyek a tömegmunkásságot szolgáltatni képesek:

Csikszeredában létjogosultsága van egy nagyobb posztógyárnak, egy kisebb pamutszövőgyárnak, felsőbőr- és talpgyárnak, cserépkályha, mázas-fedélcserép és köedény gyárnak, melynek anyaga a kitűnő koalín közelben van, tere van a gépüzemű asztalos iparnak és a szőnyeg szövésnek, hogy ez a kihálalásnak indult értékes iparág is megmentessék.

Gyergyószentmiklós a munkásviszonyok tekintetében kedvezőlenebb helyzetben van, miután közvetlen közelében nincsenek községek. Ezért nagyobb tömegű munkásokat foglalkoztató gyárak alapítására egyelőre még nem gondolhat. Kedvezőbb helyzetben van az üzemő biztosítása tekintetében. Hogyha a Gyilkostó közelében lerohanó vizek erejét fel fogja és villanyáram fejlesztésére kihasználja, akkor a közvilágítás olcsó megszerzése mellett az ipar általakulásának és fokozatos kifejlődésének is szolgálhat. Elsősorban a butoripar és az azzal kapcsolatos esztergályos és kárpitos ipar fejlesztendő ki. Nők foglalkoztatására a kötszővő gyár birhat jelentőséggel. Tere van egy celluloid ipar alapításának. A kalapos és konfekciós ipar elterjedésének szintén tere van, utóbbi házi ipar-rendszer mellett is bevezethető. A timár ipar szintén hálás mesterség s mellett egy cipőgyár felállítás is sorra következhetnék. Különd gond fordítandó egész Gyergyóban s jlesen Gyergyószentmiklósban a kőlaragó ipar kifejlesztésére.

A házi ipar minden községben felkarolható volna a hol még nem felejtették el.

E részben programot adni nem lehet, mert helyenként az aravalóság s a helyben levő anyag bősége szolgál irányadóul. E részben a felállítandó ipari kirendeltség tereszerű s a szükséghez mért áldozatkész aktív működése fog új állapotokat teremteni. Egész Csikban fontosságú bir a szőnyeg és pokróc szövés, mert ennek termékeit a kívánalmaknak megfelelő kifejlesztés esetén a kereskedelem is szivesen felveszi. Speciális jellegű iparrá volna kifejleszhető a gomba- és erdei gyümölcs-konzervek elkészítése.

De mindennél nagyobb és jövedelmezőbb ipar lenne az idegenforgalmi ipar tereszerű felkarolása mert az idegenjáráshoz a legtöbb pénz Csikba, a jó Isten által adott levegőit s a borvizért. E részben igen kellene a nép nevelését minden alkalommal és mindenütt, rendszeresen pedig az iskolában, hogy tudják és értsék meg, hogy a természetnek ezen ajándékai is értéket képviselnek.

Kiegészítésre szorul a vasut hálózat, a Székelyudvarhely—Csikszereda közötti összekötő vonal és Tölgyesen át a Fekete tengerhez vezető lővonal kiépítése. Alkalmos helyen Szentsimon és Tusnádt között kiágazólag Kászton átcsölésével Kézdivásárhelyig helyi érdekű vasut építendő. Mindenek fölött pedig a kiágazó állomás Madéfalváról Csikszeredába helyezendő át.

A határozati javaslatot a következőkben terjesztetem elő:

Mondja ki a Székely Társaságok Szövetségének nagygyűlése, hogy

1. Átíratban köszöntét fejezi ki Csikvármegye közönségének az ipari ösztöndíjak adományozásáért, egyben felkéri, hogy a megkezdett irányt fokozottabb mértékben szolgálja, hogy a gyártási iparalapisok

kérdéseivel következetesen foglalkozzék s azokat erkölcsi és anyagi erejével támogassa, jól kéri, hogy Csikvármegye tehetséges ifjainak tovább képzését esetről-esetre külföldi tanulmányi ösztöndíjjakkal is elősegítse, a végből, hogy e vármegye erdőipari, textilipari, bányászati, idegenforgalmi stb. érdekeinek fejlesztésére a helyi érdekeltiség minden időben megbízható szellemi és technikai vezetőket nyerjen.

2. Átir Csikvármegye lelkes, tanító testületéhez és kifejezi elismerését az ipar nevelés körül eddig teljesített huzamos közreműködéséért, egyben jól kéri, hogy a csiki székely gyermekeknek sorsával továbbra is következetesen foglalkozzék és minden alkalommal figyelmeztesse a szülőket, hogy kiskorú gyermekeiknek napszámot, felöltő napszámot elem sorában való foglalkoztatása erkölcsi veszedelemmel jár s hogy a most felszűrülő gyermekserög az erdők letarolása utáni időre jövőjét csak ugy biztosíthatja, hogyha művelői és képezi magát s a szegény osztály ipari és kereskedést tanul.

3. A szövetség fölterjesztést intéz a nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter urhoz és az itt előadott, aktuális állapotoknak ismertetésével és kérelmezi,

- a) az ipari kirendeltség sürgős felállítását;
- b) a székelyudvarhely—csikszeredai vasuti összeköttetés létesítését;
- c) a madéfalvi kiágazó állomásnak Csikszeredába való áthelyezését.

Népművelés.

Írta: Földes Zoltán.

Jön a tél és kezdetét veszi az intenzívebb népművelés. A nyári munka idején a nép a fizikai munkával van elfoglalva a mezőn, a kaszálókon (bár az idén — sajnos — pihennie kellett a sok eső miatt...). A mezőgazdasági munka ezer ága-boga elfoglalja a szegény embert. Aztán azok, akik hivatalok a nép értelmének fejlesztésére, tudásának szélesítésére: a tanítók, a papok üdülést keresnek. A nyár erre a legalkalmasabb időszak.

Am amikor jön a tél, a munkásnép hazakerül otthonába; a papok és tanítók ismét a régi kerékvágásban vannak. És ekkor kezdődik a szellemi torna, a nép lelki képességeinek versenyző nevelése. A nép tehát a legideálisabb tökéletesség élelet él: nyáron testi télen pedig lelki erőit edzi... Összhangosabb képzést gondolnunk sem lehet a jó nép számára! Vajha így, — vagy ehhez hasonlóan — képezhetné az értelmiség is fizikumát ruganyosabbá, ellenállóbbá és izmosabbá, azonközben míg szellemének annyit áldoz!...

A beálló tél tehát: az értelmesség iskolázásának boldog ideje. De kérdezem: jó irányba halad-e, helyes rendszerrel dolgozik-e a népművelés propaganda? A ki körültekint a népkultiválás mezőin, látja, hogy a mai mozgalomban először is — semmiféle rendszer nincs. Sem jó, sem rossz. És az irány, amely felé halad, ködös, bizonytalan. Pedig kell valami esélyes cél legyen a népművelés mozgalom emberei előtt; hiszen a határozatlanság adja meg a rendszerességet is. A rendszer a célhoz igazodik.

A népművelés célja ez lehet: elérni legalább annyit, hogy mindenki tudjon írni és olvasni. Erre jök az analfabéta tanfolyamok. És hogy: mindenki, aki már tud írni és olvasni, szívesen is olvasgatni és az, amit olvas, jó legyen. A szabadoktatások a további önművelés iskolái legyenek.

A népművelés erkölcsi színe pedig ez legyen: ragaszkodjék a nép a régi, kipróbált rendhez, tisztelje a többséget. Ezért feltétlenül szükséges, hogy a népművelési tanfolyamok, szabadoktatások és vasárnapi oktatások erősítsék meg a népet vallásosságában és hazaszeretében, mert csak ezek a magasztos alap-erények konzerválhatják a néptársadalmat az érintett értelemben.

Ezért kívánatos, hogy a papok a népművelés vezetésében minél hellejesebb szerepkörhöz jussanak. Szükséges, hogy a közművelődési mozgalomban mindig ott lássuk a papságot is, még pedig nem szorítyosan, hanem

minden egyes esetben. Kell, hogy a vallásos szellemi terjesztésének hivatásos mesterei ellenőrzést gyakorolhassanak és ők maguk is az oktatás ellátásához hozzájáruljanak. Ehhez képest egységesen és harmónikusan kellene szervezni az egész mozgalmat, amely ma nagyon is széttagolt és távolról sem egyöntetű. Ebben állana a rendszeresítés megoldása. Ily értelemben ez kidolgozása, megvalósítása vár.

Népművelést akarunk. Olyan népművelést azonban, amely magában foglalja a múlt időkől örökölt kipróbált eszmék és elvek fennmaradásának biztosítását. Azoknak a bölcs életelveknek, melyek képesek voltak megóvni — századokon át — a társadalmat és amelyek nélkül fejtelenség, boldogtalanság és társadalmi lázadás lesznek a nemzet új „javai” . . .

Ne legyen — félreértés! Haladás kívánunk. De azt hisszük, hogy ez csak a kipróbált alapokon létesülhet. Az örök érvényű alapítványok lerombolásával légvászérű architektúránál egyébre nem számíthatunk. Előre csillog; de csakhamar lehanyatlanak a cifra oromok; de az erkölcsökben megromlott emberim — modern kronoszként — falja fel saját gyermekét . . . A miáltalunk javasolt haladás biztosabb, mert közsiklára alapozzuk

Vegye kezdetet tehát a téli szabadoktatás abban az épületben, melynek szoblokára az örök jelszók írják! Meg kell mutatnunk, hogy nem atomkép az általános népműveltség; a napja már felkelében van!

Erdély tiltakozása.

A vértanúk ünnepén nagy tiltakozó népgyűlést rendezett a kolozsvári függetlenségi párt az erdélyi-részi vármegyék és városok függetlenségi pártjainak bevonásával. — Erdély intelligens magyarsága nagy számban vett részt a tiltakozó népgyűlésen s a függetlenségi pártok csekély kivétellel majdnem mind képviseltették magukat.

A szövetkezett ellenzék részéről még október hó 6-án Kolozsvárra érkeztek Zichy Aladár, Décsy Zoltán, gróf Bethlen István, Györfi Gyula, Sümegi Vilmos és még számos képviselő.

Vasárnap reggel érkezett gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Mihály. A képviselőket lelkesen fogadta az erdélyi főváros közönsége, különösen meleg ünnepséssel vett részt az ellenzék vezéreinek Apponyi Albert gróf és Károlyi Mihály grófnak.

Október hó 6-án délelőtt 11 órakor vette kezdetét a népgyűlés a Mátyás királyi szobor előtti terepen több mint 10.000 ember részvételével. A gyűlés elnöke a kolozsvári függetlenségi párt lelkes elnöke és harcosa Apáthy István egyetemi tanár volt. Szónokai pedig Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Károlyi Mihály gróf, Bokányi Dező és Décsy Zoltán voltak.

Elsőnek Apponyi Albert mondott az önégyéniségéhez méltó, fenkölt szellemű beszédet a melyben a jogrend helyre állításáról szólt, mert ha a megszakított jogfolytonosság helyre nem állítja, a következő törvények és törvényes rendeletek a törvényesség szempontjából kifogás alá esnek. Hiába akarják fegyver léletre kényszeríteni az ellenzék a váltáságos külügyi helyzetek miatt, mert a míg felülről garaciát nem nyújtanak egy tisztességes béke keresztül vitelére, s a míg el nem távolítják a béke két személyi akadályát, békét kötni úgy sem lehet. Szép szavakkal emlékezett meg az együttes ellenzéki pártok legfőbb programi pontjáról az általános egyenlő és tilkos választójog megvalósításáról.

Jól esik hallanunk, hogy azok, a kik a koalíció idején az általános választójog miatt kiléptek a 48-as pártból, — most feltétlenül elfogadják az általános egyenlő- és tilkos választójogot, s vezérük ajkán büszkén kiáltják oda, hogy: „Egészséges életerős alkotmányunk kiterjesztését akarjuk átadni a népnek, ezért a törekvésért élünk, elvez a törekvéshez hozzá vagyunk kötve becsületünkben, ettől a törekvésőtől minket semmi el nem térthet; még ha cserben hagy a nép, még akkor is megcíván a magunk utján, — mert elbukhatunk, de meggyalázni nem fogjuk a zászlót, melyet kezünkbe vettünk. Mi Isten segítségével megcívünk kötelességünkkel, Magyarország népe tedd meg te is kötelességedet.”

Apponyi Albert nagyhatalús beszéde után Zichy Aladár beszélt a megsértett jogrend és a megcívott szabadság helyreállításáról. Nagy hatást keltett gróf Károlyi Mihály beszéde is, melynek elején a bécsi uról számolt be, majd a béke feltételéről szólt. Ugy-

mond „Jól tudjuk mi, hogy mint kisebbség a többségi pártot addig miig új választások nem lesznek, nincs módunkban felváltani, s épen ezért egy tisztességes békebe Tisza és Lukács nélkül a választójogi alapon hajlandók vagyunk az ország nyugalma érdekében mindannak dacára belemenni, — de azok a kik azt hiszik, hogy mi fejet s terdet hatjuk, kegyelemre megfogjuk adni magunkat Tisza és Lukács önkényuralmának, azok ugyan alaposan tévednek. Jól tessz ha a munkapárt végre belátja azt, hogy ha Lukácsnak és Tiszának a fejét feloldozzák a béke kedvéért, azt könnyen és tisztességesen pótolhatják, de ellenben ha hagyják, hogy Lukács Tisza segítségével kivégezze az ellenzék, ezzel maguk ellen zúdíthatják azoknak a millióknak jogos haragját akikkel immár két éve a legutalatosabb kétszínű játékot űzik.” Mi elpusztulhatunk, mondta végül, de lehetetlen, hogy az általános-tilkos választójog ügye elbukjék, ha ezt himnén, nem akarunk többé magyar lenni.

Károlyi Mihály gróf után Bokányi Dező, majd Décsy Zoltán beszélt, a ki következetesen most is fenntartotta azon ismeretes vádját, hogy a kormány a közpénzekből több mint 4.000.000 koronát fordított választási célokra. de bizonyítékait — úgymond — csak a bíróság előtt hajlandó előterjeszteni.

Décsy után egymásután szólatnak fel az erdélyi függetlenségi pártok kiküldöttéi s jelentették be családozásukat a határozathozatallhoz. Csikvármegye részéről Vákar P. Arthur gyergyószentmiklósi lapszerkesztő volt jelen, s elég sajnós, hogy a csikszeredei függetlenségi és 48-as párt nem képviselte magát. Ideje volna, hogy függetlenségi pártunkat újra szervezzük, s a kisebb, de megacélodott párt nagyobb agitációt tudna kifejteni, mint az eddigi. Uj vezetők kellene ide, a kik a pártért tenni tudnak és akarnak is.

Dal- és zenegyleti ügyek.

Dal- és zenegyletünk folyó hó 8-án dr. Ujfalusi Jenő elnökölte mellett választmányi ülést tartott.

A pénztári jelentés szerint az egyletnek 1912-ben 1378 K 98 f bevétele volt. mivel szemben a kiadás 999 K 41 f. Ezek szerint a készpénz 379 K 56 f-t tesz ki, aminek legnagyobb része elkölthetetlen törzsvagyont képez. A kim levő követelés közel 200 K, a feltári vagyon pénzbeli értéke pedig 1228 K 28 f. A választmány elhatározta, hogy a hátralékos tag-sági díjakat az egylet ügyezének, bírói uton leendő beszedés végett kimitatja.

A titkári jelentés során szó esett arról, hogy az egylet a hozzáfűzött összes várakozásoknak még nem felel meg s ezért fokozott munkálkodásra és kitartó agitációra van szükség. A jelentésből megelégedéssel vette tudomásul a választmány, hogy a vármegye hangszerkör beszerzésére 100 K segélyt szavazott meg. Remélhetőleg az egyesület fejlődésének arányában majd a segélyek összege is emelkedni fog. Nem kerülte ki a választmány figyelmét a kulturpalota építésének ügye sem.

Az egylet komolyan számít arra, hogy az új épületben majd alkalmas és állandó otthon találja azzal új és határozott irányt vesz a zenei élet Csikszerecében is.

A karngy jelentéséből az ülés sajnálattal állapította meg, hogy még mindig nincs kellő érdeklődés és telkesedés az egyesület fellendítésére.

Sokan távol maradnak olyanok is, akikről joggal várhatná az egyesület a határozott közreműködést és odaadó támogatást. Egy igen értékes tagot nyert a dalosztály Kajtsa József áll. isk. igazgató személyében, aki czinttal is tanúságot tesz arról, hogy egyike azon keveseknek, akik a kulturáért a város intézményeinek fejlődéséért igazi ideálizmussal tudnak lelkesedni. Különösen nélkülözi és érzi a hiányát az egyesület a gimnáziumi tanári karának. Ezt a nagy és értékes testületet eddig csupán Szlávik Ferenc és Kádár Ferenc tanárok képviselik, de remélhetőleg ezután mások is részt kérnek ezen annyira szükséges és nélkülözhetetlen egyesület munkájából.

Nagyobb vita feljött ki a gazda jelentése során, majd dr. Kiss Béla zenekarmester lemondása körül. A gazdát új és részletes jelentés tételre utasította a választmány, míg dr. Kiss Béla elől elhárította azokat az akadályokat, melyek őt további karmesteri működésében gátolták volna. Ez több hangszernek beszerzésére fordult meg. Dr. Ujfalusi Jenő javaslatára 324 K értékű hangszert be is szerzett az egylet s így a meglévő hangszerállomány 3 hegedű, 1 brács, 1 Á és 1 B klarinettel bővült, a zencosztály hangjegytára pedig 54 K értékű hangjeggyel gyarapodott.

Több jelentésként ügy elintézésé után végül kimondta a választmány, hogy a „hangszerbeszerzési” alap javára november hó folyamán gazdag műsorral összekötött táncestélyt rendez, mely alkalommal be fog mutatkozni az új zenekar is. A rendezőbizottság élén dr. Ujfalusi Jenő polgármester áll.

Szózat az ifjusághoz, a szülőkhöz és a nagy társadalomhoz.

A Kossuth Lajos, Deák Ferenc 1844-iki híres Védegyeletének szellemében működő Magyar Védő Egyesület a társadalmi iparpártolást tűzte ki céljául. E terepen kifejtelt zajtalan, őnzellen munkásságát már szép siker koronázza. Főkép a magyar iskolaszerepar terén hivatkozhatik jelentős eredményre, melyet a lelkes tanárok, tanítók és a hivatásos sajtó segítségével annyira népszerűsített, hogy a fogókouy ifjuság legnagyobb részét megnyerte a magyar iparpártolás magasztos és immár mindnyájunkra nézve életkérdéssé vált eszméjének. Állandó agitációval felül minden év szeptember elején Szózat-tal fordul a tanulók százezreire. Tavaly 150.000, az idén már 200.000 naptárral és órarenddel ellátott ingyenfüzetet oszt ki, amelyben megmagyarázza a magyar iparpártolás hasznát, módját és sorra bemutatja a magyar tanszerkedőjegyét. Végül hivatkozik a kultuszminiszteri rendeletre is (1909—1914), amely minden iskola vezetőjének kötelességévé teszi a magyar tanszerpar támogatását s a Szózatban foglaltak végrehajtását s mi lett az eredmény? Az, hogy a bécsi kereskedelmi és iparkamara mult évi jelentése szerint „a magyar kötelező iparpártolás és sovinizmus majdnem minden üzleti összekötötést lehetlenné tesz.” Ennek köszönhető, hogy amíg nem régen is hatvan millióval adóztunk a külföldnek iskolaszerek révén, ma már e nagy összeg husz millióra apadt le.

Hogy ezt a még mindig óriás pénzt magunknak takarítsuk meg, a Magyar Védő Egyesület szeretettel fordul minden iskolához, tanulóhoz és szülőhöz, hogy Szózata szerint cselekedjék. E kétszáz ezer ingyenfüzet ugyanennyi tanulót hódít meg, mely pénzértékben 4—5 millió korona nemzeti nyereséget jelent. Ha azután a felnöttek is utánozzák az ifjuság milliókat szerző lelkesedését, akkor pár év múlva nem kell panaszkodnunk a drágasággal párosult általános szegénység miatt.

A nagy társadalom évenként 1832 millió értékű külföldi iparcikket vásárol. Ha ez óriás összegnek csak a felét visszatárlhatnók, a nyomasztó szegénységet csakhamar jólét váltaná fel.

A jól szervezett magyar iparpártolás az ifjuság bevonásával néhány év alatt negyven milliót mentett meg az országnak.

Amit a magyar ifjuság megkezdett, folytassa teljes lélekkel a nagy társadalom.

Az Apponyi Albert gróf vezetése alatt álló Magyar Védő Egyesület (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 3. sz.) iparpártoló ügyekben bárkinek ingyen szolgál felvilágosítással.

H I R E K

— **Kirendelés.** Az igazságügyminiszter Domo-kos Sándor csikszentmártoni járási szolgabíróit a csikszerecadi ügyészség kerületébe ügyészségi megbíztotta rendelte ki s mint ilyen a csikszentmártoni büntető járásbírosághoz osztotta be.

— **Az új százkoronások.** Október elsőnapján már kibocsátották az új százkoronás bankókat. A régi-kről kiderült, hogy könnyen hamisíthatók. Az új százkoronások sokkal egyszerűbbek, formásabbak és csinosabbak lesznek a mostaninál és a rajzuk is megkönnyíti a hamisítás felismerését.

— **Máv. hírel.** A Máv igazgatóságától vett értesítés szerint, a román kir. államvasutak vonalain fennálló torlódás miatt Predealán át a román államvasutak vonalaira rendelt kocsiarkományu lúfia épület- és deszkaküldemények felvétele folyó év szeptember hó 23-tól kezdve további intézkedés szünetel. Utban levő ily küldeményeket továbbítanak.

— **Pénztételek az árvízkárosultakért.** A pénztételek országos egyesületének erdélyi-részi szövetsége körlevélben felhívta az árvíz sújtoltala vidék pénztételeit, hogy renekvülly központosított hitelt nyújtsanak a károsult gasdáknak. A szempony úgy a kormánytól, mint a budapesti nagy bankoknál lépések lépéseket tesz abban az irányban, hogy az árvízterületen működő pénztételeknek rendkívüli hitelt bocsássanak rendelkezésükre. Ez irányban a tárgyalások máris eredményeseknek látszanak.

— **Az új gazdáknak.** A n. kir. földművelés-

ügyi miniszter gazdálkodásunk intenzívebbé tétele érdekében rendeletet adott ki és 34300. III-3. 1912. szám alatt értesítette a Vármegyei Gazdasági Egyesületet, hogy a rétek és legelők javításával foglalkozni kívánó gazdáknak díjmentesen nyújt szakközvegyi által tanácsot és munkatért.

Ezen a gazdálkodokra igen fontos intézkedésre felhívjuk gazdáink figyelmét.

— **1913-ban rövid lesz a farsang** Régi volt olyan rövid farsang, mint a jövő évben lesz és a bálók, tánc estélyek rendezőségének nehéz dolguk lesz hogy a rendelkezésre álló négy héten belül lebonyolítsák az összes farsangi mulatságokat. Január 6 lesz Vízkezesi, amikor kezdődik a tánc de már február 5-ére esik Hamvazószerda és azzal kezdődik a böjt. Mindössze tehát négyszombati est áll rendelkezésre.

— **Értesítés.** Folyó hó 13-án vasárnap délután fél 2 óratól este 9 óráig az Orban fele gyógy-szertár lesz nyitva.

— **Iskolaköteles cselédek.** Cselédek, akik a 14-ik életévüket még be nem töltötték, az 1868. XXXVIII. t.-c §-a értelmében iskolakötelek. Ennekfolyva figyelemmel a szolgáltatások, hogy iskolaköteles cselédekkel azonnal írássák be valamelyik iskolába, mert ellenkező esetben a szolgáltatód ellen fenti t.-c. §-a alapján a kihágási eljárás folyamathoz tétetik.

— **Dr. Székely Manó** fogorvosi műtermében és jogtechnikai laboratóriumában (Csikszereza, Kossuth-utca 5. sz.) jótállás mellett készít 6 óra alatt kaucsuk-lemez (szájpadlással, és szájpadlás nélküli) arany-lid fogkorokat, aranykoronákat és csapos fogakat. Javításokat azonnal eszközözi.

— **Harmadosztály a gyorsvonaton** Október 1-je óta III. osztály is van a gyorsvonaton. Ez először a II. osztállyal valamivel amennyiben 26 K 40 E helyett 19 K 20 filért kell fizetni. Tehát a III. osztály gyorsvonati menetjegy áragylenő a személyvonat II. osztályú díjával. Elégérkült volna tönkre tenni Baross Gábor hatalmas lendülettel biztosított zona-tarifáját. Ezt pótolni nem tudják akkor sem, még ha IV. osztályt állítanak is be a személyvonatra.

— **Társadalmi mozgalom** indult meg országszerte a kocsmák vasárnapi bezárása tekintetében. A hatóságok többször tettek már ily értelemben felterjesztést, de pénzügyi érdekekből mindig eredménytelenül. Most a magyar társadalom indult meg, s kérvénnyel fordult az országgyűléshez, hogy annyi bajnok okozóját, a vasárnapi Porcsizásokat szüntesse be, s hozzon ilyen irányú törvényt. Városunk polgársága is sok száz aláírással küldötte fel kérését az alkohol ellenes szövetséghez, hogy azt illetékes helyre juttassa.

— **Tífusz járvány városunkban.** — Ugy látszik, hogy a gyomor-tífusz járványosan lépett fel városunkban, mert alig két hét alatt 12 megbetegedés fordult elő. A megbetegedések annak a következményei, hogy a sok eszős folytan a talajvizet belefakadtak a kutakba.

— **Kuriai ítélet a hamis kartyások ügyében.** Még 1909. év augusztus havában történt, hogy a Vigadóban három ismeretlen kartyas ember ütött lanyát, s fosztogatta a kartyázni szerető fiataloságot. Egyik éjjel egy élelmes kibiriz észrevette, hogy a kartyák megvannak jegyvezve, s leleplezte a hamis kartyásokat. — A rendőrség a három jó madár közül egyet sikerült letartóztatni, kettő azonban megugrott, s csak később kerültek hurokra. A kir. törvényes csúás vétségéért két-két havi fogházra ítélte a hamis kartyásokat névszerint Keizel Kálmánt, Rozner Ármint és Frenkel Lajost, s a kir. ítéletre ezen ítélet helyben is hagyta. A bejelentett semmisségi panaszok folytán az ügy a kuriahoz került, s annak II-ik büntető tanácsa október 8-án foglalkozott a bejelentett semmisségi panaszokkal, s azokat dr. Ligethy Iván koronaigazgató helyettes vadló, Visontai Soma védő meghallgatása után elutasította, s az ítélet most már jogerős.

— **Rémes kiáltások az éjszakában.** E hó 4-én este 10 órakor rémes segélykiáltások verték fel a Kossuth Lajos-utca lakóit. Egy kereskedő kihajolt az ablakán s lefogott kézzel és síránzó hangon kiált segítségért, mert lakásán rablók vannak. Csakhamar talpon volt az egész szomszedság s korusha kiáltoztak rendőr után. A felhármított utca népe gyülekezni kezdett a kapu alatt s a hiányos öltözötte csoport dorongokkal és revolverrel lefegyverkezve

várta a betörőket. Egyszer csak viláosság kezd derengeni s megjelenik gyertyával a kezében egy szolgáló, aki felszólt a gazdájának, hogy „ne tessék úgy ordítani, hiszen az apósa van itt”. Az eset historikuma az, hogy emberünk apósa az este 10 óras vonattal érkezett meg, s midőn bebecsátást kért, a házi gazda betörőt vélt benne s az ablakhoz rohant s rendezett egy olyan skandalumot, a melyről napokig beszélt a város.

— **Önkéntes katona szolgálat ideje:** Az állományba vétel előtt önként bevonult hadköteles szolgálati kötelezettségének számítása — a mint egy legújabb honvédelmi miniszteri határozat mondja — a következő év október 1-én kezdődik és azon év december 31-ig tart, a melyen a szolgálati kötelezettség eltelt. A tényleges szolgálatból való kilépésnek és tartós szabadságnak tehát nincs helye, dacára annak, hogy a napról napig való számlással 3 év mar egett.

— **Értesítés.** A magyar tanítóság „Betegség-lyező alap”-ja megteremtésére rendezett Tanítók Sorsjátéka sorsjegyi értéket Budapest, V. ker., Erzsébet-ter 15. sz. kell küldeni a Tanítók Sorsjáték Irodája vezetőségéhez.

— **A tanítók jogvédő bizottsága.** A Magyarországi Tanítók Szövetsége, a mely ma mintegy 26 ezer tanító és (nő) tagból áll, indítva a tanítók (nők) sokszor minden igazi ok nélkül való felelősségek tudatától, kimondotta egy jogvédő bizottság alakítását Budapest székhellyel. Jövőbe tehát abba a „szerencsés” helyzetbe jut az alaptalanul ildőzöbe vett tanító (nő), hogy egy országos egyesület áll a sarkára tagtársa igazának megvédése céljából.

— **A tanítók tarifája.** Minden értelmes ember előtt ismert tény az, hogy egyetlen más tisztviselő sem végez a társadalom szolgálatában annyi ingyen, sőt koldus módon díjazott munkát, mint a néptanító. Sokan vannak bele a társadalmi közszolgálatba is rendszerint olyanba, ami díjtalan vagy elenyészően csekély díjazással jár. Erre való tekintettel és azért is, mert fizetése ma is a IV. osztályos tisztviselőével és nem az érettségivel egyező, a „Magyarországi Tanítók Szövetsége” tarifát készítette minden társadalmi munka ellenében; a melyet minden a szövetséghez tartozó tanító (nő) köteles lesz alkalmazni, azon esetben kivált, ha a titokban tartott fizetésjavítási tervezet családát hozza, ami több, mint bizonyos.

— **Tanárok az új nyugdíjtörvény ellen.** Az állami tisztviselők egyes kategóriáiban egyre hangosabb a panasz az új nyugdíjtörvény rájuk nézve sérelmes intézkedése miatt. Legújabbban a tanárok is sürgős akcióra készülnek, hogy a javaslatnak rájuk nézve mostoha rendelkezését kiküszöböljék s olyan rendelkezéssel pótolhassák, hogy a tanároknak törvényben megállapított 30 éves szolgálati ideje változatlanul fontartassék s hogy az új nyugdíjtörvénynek minden kedvezménye a tanároknak is érvényes legyen. A tanárok sérelmesnek tartják, hogy az új törvény-tervezet az egyetemi képzetségi állami tisztviselő teljes nyugdíjára jogosító szolgálati idejét 40 évről 35 évre szállítja le s ugyanakkor a közpiskolai tanárokat 30-ról 35-re emeli föl — az egyöntetűség kedvéért. Megengedi e tervezet, hogy a most szolgálatban levő tanárok közül azok, a kik nem akarják vállalni a 35 évet, a ma még érvényben levő 1885. évi nyugdíjtörvény szerint csak 30 évet szolgálatnak, de ezek özvegyétől és árvától viszont megtadja az özvegyeket és árvákat általában megüjlő kedvezményeket. Ezzel az intézkedéssel a tervezet kezt tesz a tanárság torkára s az özvegyek és árvák nyomorának reményesen lenyegző fegyverével valóssággal rákényszerít minden tanárt, hogy a törvényes harminc évről lemondva, ő maga kérje szolgálati idejének 35 évben való megállapítását. Ennek alapján a tanárok követelik, hogy: 1. a tanárok törvényben megállapított 30 éves szolgálati ideje változatlanul fontartassék; 2. az új nyugdíjtörvénynek minden kedvezménye a tanároknak is érvényes legyen.

— **Elismerés a katonaságnak.** Kövesházi Kövess Hermann gyalogsági tábornok, a nagyszabeni 12. hadtest parancsnoka, aki az ez ide nagygyakorlatok alkalmával oly szép sikerrel vezette hadtestét, melyhez honvédek is tartoznak, szeptember hó 21-iki kelettel az alábbi parancsban mondott köszönetet tisztjeinek és legénységének:

Az idei nagygyakorlatok befejezése után magasabb helyről a 12. hadtestnek jutott elismerés serkenteni fog bennünket arra, hogy visszatérve állomás-helyeinkre, legjobb erőinket szilárdan a legfelső szolgálat érdekeinek szenteljük. Mindazoknak, akik ezen elismerést kívívni segítettek, különösen pedig azoknak, akik csakis a nagygyakorlatok idejére voltak a 12. hadtest parancsnoksága alá rendelve, a legfelső szolgálat nevében köszönetemet fejezem ki.

— **Kedvező pénzügyi hírek.** Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa e héten Popovics Sándor titkos tanácsos elnöklésével Budapestben ülést tartott, amelyen főleg a folyó igazgatók ügyeit intézték el. Napirend előtt Panger József udvari tanácsos vezértákar a

banküzlet eredményeiről referált s a belföldi és külföldi pénzpiac helyzetét világította meg. A jelentés szerint a bank ez év január hava óta 4267 millióval (több váltót számított le, mint a mult esztendő hasonló időszakában és hogy e többszámítolások túlnyomóan nagyobb része a magyar bankhelyen történt. Nem lehet tagadni, hogy a hazai pénzpiacra bizonyos feszültség áll fenn és hogy a bank még nagyobb szükségleteknek is kénytelen lesz megfelelni. Ennek ellenére a kamallal emelésének kérdését nem vetették fel, egyrészt azért, mert a nemzetközi pénzpiacok még bizonyos nyugalomban maradnak, másrészt a hazai közzgazdaságnak további kiméletre van szüksége.

— **A Balkán államok hadereje.** A Balkánról jövő háborus hírek alkalmából aktuális szűleketünk is egyes Balkán államok hadseregében. — E szerint Törökországban egy esetleges európai háboru esetre kiállítanak cirka 540 000 fegyvert, 21 000 lovas, 1050 ágyút és 137 gépfegyvert. Bulgária hadilőtszáma 232 000 fegyver, 605 lovas és 720 ágyú, Szerbia mozgósítás esetén 352 922 embert tudna kiállítani. Görögország teljes hadszerge a tartalékai együtli 15 200 ember. Montenegró kiképzett katonasága 36 000 gyalogos és 1200 tüzér. Megjegyzendő, hogy a bolgár hadsereg a Balkán államok legjobb és legképzettebb serege.

— **A papok körpótléka.** A lelkesítő illetményeknek körpótlékot utján való emeléséről szóló törvényjavajal a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban elkészült és az országgyűlésen a legközelebbi ülésük egyikén tárgyalni fogják. A törvényjavaslat lelkesítő illetmények emelését a körpótlékok rendszerre leketeti és öt körpótlékok enged. A mult héten előterjesztett költségvetési törvényjavaslat (XXI. fejezet, 49. cím a lelkesítő illetményeknek körpótlékok utján való kiegészítésére és a kisebb képesítési jelképek helyzetének az eddigi mértéken felül való javítására a jövő évre 3,690,267 korona többletet irányoz elő.

— **Büvész estély.** Ma este fél 9 órakor a Hutter-kávéházban Aronovics tanár konstantinápolyi büvész előadást tart. Aronovics tanár a világ egyike a legkiválóbb büvészeinek s multárványával magyarországi nagyobb városainak közönségét elragadtatta. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

573—1912. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajto ezenel közhírré teszi, hogy a esikszentmártoni kir. járásbírósnak 1912. évi V. 2711. 2731. számú végzése folytán Dr. Pál Gábor ügyvéd ügyvéd által képviselt Dr. Erős Vilmos ügyvéd hagyatéka végrehajlató részére végrehajlatot szavadtokt ellan 220 kor. tőkekövetelés s jár erejéig elrendelt kielégítási végrehajtas folytán alperesektől lefogalt és 660 koronára becsült ingokra a esikszentmártoni kir. járásbírósg 1912. V. 2732. számú végzésével az Arverés elrendeltotvó annak a korábbi és felülfogaltatok követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Csikszentimre községben leendő megtartására határidőül 1912. évi október hó 24-ik napján délutáni 2 óráig kiütetik, a mikor a bíróság lefogalt 2 lo és kocsiszekér és egyéb ingóságok a legtöbbet igerőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsarón alul is el fognak adatni.

Felhívatnak mindazok, kik az elarverendő ingóságok vételárából a végrehajlató követelést megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna ez az a végrehajlati jegyzőkönyvből ki nem tünik. elsőbbségi bejelentéseiket az arverés megkezdéséig alulirt kiküldöttéül írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztést követő naptól számittatik. Kelt Csikszentmártonon, 1912. évi október hó 9-ik napján.

Ambros Lajos,
kir. bír. végrehajto.

Értesítés!

A csikszerezei Villanytelez üzemvezetősége értesíti az áramfogyasztó t. közönséget, hogy a mal naptól kezdve a fémszálas

IZZÓLÁMPÁK

16 gyertyafényűlt 50 gyertyafényűg, darabonkint

1 korona 60 fillér

árban lesz árusítva ezután az üzemvezetőségi irodában. Csikszereza, 1912. szeptember 19.

Az üzemvezetőség.

Koszorukat

elő- és viaszvirágokból 3 korona s azon felül árban raklaron tartok. Ugyszintén mindenféle alkalomra szolgáló csokrok, asztal- és terem dekorációk, levágott cserépvirágok is kaphatók: Helwig O. Jánosnál, a vasúti állomással szemben.

Madártani Állomás Zsögödön.

Etvállalja magyarloni madár és tojásgyűjtemények, vagy egyes darabok meghatározását, madarak szakszerű, természetlii kitömését. Megnyit: 1912. évi október hó 1-én.

SZEMERE LÁSZLÓ,
a csikszögödi Madártani Állomás tulajdonosa.

900 - 1912. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a csikszögödi kir. járásbírósnak 1912. évi V. 1006. számú végzése következtében Dr. Tauber József ügyvéd által képviselt öz. Grishaber Morné javára 229 kor. 03 fill. erejéig fogvatartott kiadást végrehajtás útján alpréstól lefoglalt és 380 kor. becsült ingóságokra a csikszögödi kir. járásbírósnak 1912. évi V. 1006. számú végzésevel a további eljárás elrendelhetvén, annak az alap- és felülfoglaltatok követelese erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna a végrehajtást szenvedő lakásán

Csiklaplacsn leendő megtartása határidőül 1912. okt. 19-ik napjának, e. 9 órája határidőül kitűzték, a mikor a bíróság lefoglalt ingók és pedig lovak, szerek etc., stb. a legközelebbi ígérnek, készpénzfizetés mellett, szűkség esetén becsáron alul is eladandó fognak.

Amennyiben az olárverezendő ingóságok at mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen arverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezen javára is elrendeltek.

Kelt Csikszögödében, 1912. évi október 2-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

A piactéren egy belsőség
mely alkalmas üzlethelyiségnek is, szabadkézből eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

Értesítés!
Nagybecsű közönség és megrendelőim szíves tudomására hozom, hogy **cipész üzletemet** az udvari lakásomba helyeztem és a mai korak megfelelő dívat szerint megrendeléseket elvállalok. Gyorsan és pontosan készítek minden e szakmába vágó munkákat.
Nagybecsű közönség és megrendelőim szíves parlfogását kérve tisztelettel:
Dóczy József, cipész
Csikszeregden.

VARÁZSFUVOLA.
Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombita hanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kottákkal, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.
Csakis „Wagner a „Hangszer-Király” országszerte elismert legelsőbb hangszerárúházaiban kapható, Budapest, József-körút 15. Gyorsjavító műhely. Kerjen fényképes hangszórárjegyzeket.

Sirkoszorukat

halottak napjára előleges megrendelésre:
Magnoliából, Bahéből, Myrtilusból, Cykásból és Fenyőből az az árúknak megfelelő kivitelben legjutányosabban készít

Kertész Gábor,
okleveles kertész.

Megrendeléseket felvesz ifjabb KERTÉSZ ISTVÁN vegyes kereskedése és virágüzlete Csikszeregda, Mikó-utca 28.

Nyilvános köszönet
Wilhelm Ferenc gyógyszerész urnak, os. és kir. udvari szállító, Neunkirchén, Alsonszentnán, felelője a
WILHELM-féle TEÁNAK.
Hogy én a nyilvánosság elé lépek, teszem ezt azért, mert kötelességemnek tartom Wilhelm Ferenc gyógyszerész urnak Neunkirchénben, bálás köszönetemet nyilvánítani azon szolgálataért, melyet a Wilhelm-féle tea az én **fájdalmas reumatikus szenvedéseimet** megszüntette és ezért azoknak, kik ezen rettenetes betegségbe estek, ajánlom a tea használatát. 4 heti használat után nemcsak teljesleg megszűnt a fájdalom, hanem dacára annak, hogy már 6 het óta nem a teát, az egész testalkatuzsem megjavult. En megvagyok győződve hogy mindenki, aki hasonló betegségben szenved, ezen tea használatát által a felalalót. Wilhelm Ferenc urat úgy mint én, áldani fogja.
Kiváló tisztelettel
Butschin-Sireifeld grófnó főhadnagy-neje.
Ára csomagonkint 2 K, 6 csomag 10 K. Hol gyógyszerüzletben a drogeriában nincs, direkt küldés!

GÉPOLAJ!
Értesítés! Legközelebb uzembe jön **Amerikai rendszerű gépolajgyáram.** E nemben s ily módon **legelső az egész ország területén.** Mindenféle gép- és henger-olaj minden minőségben.
BENZIN fogyasztók
figyelmet ezuton vagyok bátor ujonnan épített s a modern technika legjobb vimmal megtelepített **benzinrektifikáción-ra** készülni. Fzen keszülni segítségével legelső minőségű finomított és kétféle tisztított, **motorbenzint, automobilbenzint, főtűzítőbenzint** több minőségben, teljesen szagtalan, gyógytári cetókra is, továbbá **gazolint** (világítási cetókra) **hidrónt** (gárfelvezetésre), **extraktív benzint** és **torpentinpótlékot** gyártanak, mely olárodni termékeimet mérsékelt áron pontos és gyors kiszolgálás mellett ajánlom tisztelt vevőimnek. — **Legfőbbben király- és szalonpárolás!** Mindennemű ásványolajtermékek; **motorhajtó olajak, mozdonyfűtő- és gépkenő-olajak!** — **Tűzelő olajak!**
BARUCH JEREMIAS
kőolajfinomítógyára Maros-Vásárhely.

Van szerencsem a t. hölgyközönség szíves tudomására hozni, hogy a **diszítónóm Párisban volt tanulmány uton, honnan augusztus hó elsején jött vissza.**
Szezszerü ujdonságok
március hó elejétől már raktáron vannak.
A t. hölgyközönség szíves parlfogását kérve, maradok tisztelettel:
MÁTHÉ JÓZSEF női divatkalap- és rövidáru-üzlete,
CSIKSZEREDA, Kossuth Lajos-utca (Grünwald Albert-féle ház).

Értesítés!
A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy **Férfiszabó** üzletemet a **Kossuth Lajos és Vörösmarty-utca** sarokra, a plebániával szembe helyeztem at, hol raktáron tartok férfi- és női legjobb szöveteket s készítek elegáns szabású divatos ruhákat. Kerem a nagyérdemű divatpartoló közönség parlfogását, maradok szolgálata kész.
Ádám József,
divatszabó, Csikszeregden, saját ház.

Rózsafüzéres Kegytárgy Ipar Nagykaszon, Csikvármegye.
Készítünk és raktáron tartunk: Szent olvasókat kokotín, kókusz, tömör üveg, jeruzsálemi olajfa, gyöngyház, alabástrom, korál és drágakő utántárolók, valamint valódi drágakövekből is a leggyorszerűbb, a legpazarabb fűzésű, a legkülönbözőbb választékban, a legolcsóbbban. — Rózsafüzér tartók szentképecsek inakönyvekben rongtot választék; romek fali kepek rányalv vagy anélkül az összes védszentek kaphatók. Gyönyörű francia képecsek, gravirozva, opalinus kártyakepek. Acélmetszet, valamint eszűcs szeli záradképek stb. stb. keresztelési-, bérnálás-, ünnevi-, első szentáldozási-, házassági, principiál- és egyéb alkalmi emlékeképke rongel s másbmel-szob választékban, oleon mariakongregációj s más társulati diplomák, művész reprodukeciók díszes keretben vagy anélkül, mind paratlanul oleon áron. Vallásos jellegű és más szolid ábrájú képele-velezolapok: legolcsóbbban. Asztalra teleállítható szentképecsek és kis maché kápolnák, ugy egyszerű mint díszes selyem kivitelben. Lurdi víz erodeti pácekkban. Lurdi szentelyek és szobrok másai érintve a kegyhelyszobrához. Minden neven nevezendő skapulárek valódi gyapjából igen izlesosen. Övek szívek alumíniumból, oksidáltujazistból, oztistból és aranyból is, dus választékban. Skapulárek pottó ernek, Remek nyakláncocskák. Függők. Szent szobrocskák. Egyesületi jelvények. Gyöngyház árúk, láppes, esatlok, ovidált ujezist gyűrűk, metűk és kezelő gombok, az Ur Jezus, szent Szűz vagy a szentek ábráival, ezek oztistból és aranyból is kaphatók. Szentoltvív tartók. Feszűletek: álló-, fali-, faragott- és haldoklok feszűletek. Művész plakettek. Nagy választék a legkülönbözőbb inakönyvekben, a leggyorszerűbből a legpazarabb kütésűig. Könyvesat oxidálva. Levélhezecsek Gyászkepek; Alkalmi ajándékok, stb. stb. porsely minden neven nevezendő kegytárgyak nálunk mind megkaphatók. Minden meg a legkisebb rendelés is a legnagyobb pontossággal lesz oltvezve. S azért, ha bármit is óhajt, forduljon a legnagyobb bizalommal hozzánk, előre is biztosítjuk, hogy várakozáson felül meg lesz velünk oledovto. Elküldés előtt kívánatra a kegytárgyak meg is áldatnak, legnagyobb kezséggel. Kerjük alázat- tal bennünket partolni. Rendelsi cím: **Kegytárgy-Ipar Nagykaszon, Csikvárm.**

POTOTZKY PÁL

Saját ház, Főter. női-, férfi- és gyermekdivat üzlete Csikszeredán. Telefonszám: 31.

Nagy választékban kaphatók női, férfi és gyerekdivat cikkek
Kész ruhák, cipők, női felöltők állandó raktára. Varrógépekben, gyerekjáték-, kézi bőrönd- és utazókosarakban elsőrendű üzlet.

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

POHARAS

Legjobb sör

SÖR

a „Pilseni Ősforrás“

Csikvármegye területén
egyedüli elárusító hely Csik-
szeredában:

özv. Nagy Istvánné Zöldfa-vendéglője

hol mindennap frissen csapolva poharunkint
kapható.

GÉPÜZEMŰ

asztalos vállalat

Csikszereda Vörösmarty-
utca 21. szám.

Készít asztalos mun-
kákat minden kivételben.
Elvállalja faanyag kidol-
gozását asztalos mester
uraknak szakszerű gépei
által méréskelt munka-
díj ellenében

HIRDETÉSEKET

ales ár mellett felvesz a kiadhatóval.

Mátrai Ignácz

órász, ékszerész és látszerész Csikszeredán.

Ajánlja dúsan berendezett újabb szerkezetű

arany- ezüst és Omega zsebrókat.

Állandó nagy raktárt tart valódi drágakövű

ékszerekből

Látszerészi cikkek nagy választékban.

Olcso árak! —: Pontos kiszolgálás!

Nuridsány Márton

női és férfi divatüzlete új helyiségében
Csikszeredán (a régivel szemben)

A legnagyobb választékban kaphatók az összes
női és férfi divatárak a legolcsóbb árban. —

Elismert, szolid bevásárlási hely.

Kérik a címre ügyelni!

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Bécsi és budapesti körutamból hazatérve, szíves tudomására hozom a n. é. hölgyközönségnek, hogy Csikszeredában a Rákóczi-utcában lévő dolmány-
társulat mellett, a mai kornak megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő

Női kalap divattermet és modellek szerint fűzőkészítő műhelyt

nyitottam Raktáron tartok párisi és bécsi modell-kalapokat, ugyszintén
minden szakmába vágó divatcikket. Elvállalom mindenemű kalapoknak
izékes díszítést és alakítását. Gyászkalapokat raktáron tartok. Merték
szerint készítek megfelelő módon: fűzőt, haskötőt, hátegyenesítőt és mell-
tartókat; minden szakmába vágó cikkek javítását és takarítását pontosan
és jutányos árban eszközölöm. A n. hölgyközönség jóakaratu támogatását
kérvé és biztosítva a pontos kiszolgálásról, vagyok tiszteltettel

Ligeti Samuné női kalap divatterme
CSIKSZEREDÁBAN.

Filó Károly nagy temetkezési intézete, Csikszeredán, saját ház.

Nagy választék mindenféle temetkezési cikkekben, u. m.: érc- és fakoporsók a leggyeszerebbtől a legdíszesebb kiállításban, szemfődelek
könyök- és fejpárnák, harisnyák, gyásztyolok, gyertyák és szalagok, gyászjelentések stb. stb.

Koszorúk és koszoru szalagok óriási választékban. Üvegfedelű érckoporsók kizárólagos raktára. Díszes gyász kocsi.

Temetkezéseket elvállal pontos kiszolgálás és szolid árszámítás mellett.

ÉRTESÍTÉS.

Tudomására hozom a nagyérdemű helybeli és
vidéki közönségnek, hogy raktárt tartok mindenemű

cserépkályhákából.

Elvállalom mindenemű cserépkályha és takaréktűz-
helyek felállítását, átalakítását és takarítását, továbbá
tűrdokkádák és sz. faburkotok kirakását
fajenc porcellánból és minden szakmába vágó dol-
gókat pontosan és lelkiismeretesen eszközölök. Vidékre
is kellő felvilágosítást nyújtok. Értekezni lehet MICHINA
REZSŐ és VEJE cégnél Csikszeredában.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérvé,
maradok hűszóval:

LUKÁCS FERENC cserépkályhás.

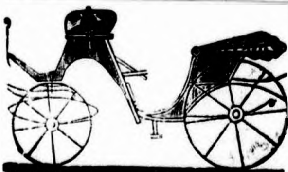
CSEH ISTVÁN

mészáros és hentes CSIKSZEREDA.

Naponta frissen vágott marha, borjú és sertés hus, saját
készítményű felvágottak, sonka, kolbász és tormás virsli.

Szalonna és zsír nagyban és kicsinyben.

Pontos kiszolgálás.

SZABÓ FERENC

kocsigyártó, nyergos, kárpitos és
szőjgyártó üzlete

Csikszereda, Mikó-utca 16 sz.
(Saját ház.)

Kocsigyártó, nyergos, fényezési munkák, ugyszintén kárpitos, bútorbéruzás
és díszítési munkák, matrácok és paplano; kész kocsik, szőterek, szőrok
és mindenféle töltött és töltetlen bútorok, a lehető legjutányosabb árakért;
esetleg részletfizetés mellett is kaphatók. Saját készítményű ágycfolelek,
rugganyos matrácokkal, elegáns falakkal, valamint kocsik ülésék stb. állandó
raktáron. Egyedüli bizományi raktár a Lukrécia hámfestő- és inprognáló
zsinatékok fekete és naturszínben.

„Styria-Universal“

Kötőgépek

megmunkálhat fi-
nom és vastag-
szálú pamutot
ugyanazon gépen.
Árjegyzék ingyen.

Részletre fizetésre is

STYRIA-kötőgépgyár, Graz, III.

Kellemes üdítő ital

**a Hosszuaszói Erzsébet
SAVANYUVIZ**

1 literes palackban 10 fillér. Megrendelhető:

A Hosszuaszói forrás

Fezelőségénél Csikszeredán.